

Jak Amerika připomíná umírající Sovětský svaz

 vasevec.parlamentnilisty.cz/clanky/jak-amerika-pripomina-umirajici-sovetsky-svaz

7.9.2024 14:49

Stejně jako bývalý komunistický blok se i západní liberalismus pomalu rozpadá píše v textu na stránkách New Statesman John Gray. Hovoří o roli politbyra v čele s Barackem Obamou a srovnává ho s Michailem Gorbačovem, který stál v čele končícího Sovětského svazu. Autor potom také konstatuje, že pro drtivou většinu lidstva, sledujícího karneval, ve který se prezidentské klání proměnilo, již mezinárodní systém pod vedením Ameriky upadl v zapomnění. Americká vláda je v hluboké krizi a existují určité paralely s bývalým Sovětským svazem na smrtelné posteli. Neoficiální americké „politbyro“ v osobě Baracka Obamy, Nancy Pelosiové a dalších odstranilo Bidena z kandidatury na znovuzvolení a ponechalo stát pod formální autoritou vůdce, jehož stařeckou demenci před několika týdny popírali. Jeho nástupkyní jmenovali Kamalu Harrisovou, kterou poddajná média, která donedávna pochybovala o její profesní vhodnosti, okamžitě povýšila na velkého národního vůdce. A dokud budou tyto machinace pokračovat, bude dominantní „progresivní“ ideologie širokými masami odmítána.

Obraz „pozdní sovětské“ Ameriky našel širokou odezvu. Michail Gorbačov pocházel ze stranické oligarchie a sliboval omlazení sovětského systému. Obama, tajemná eminence po boku uvolněného trůnu, je americký Gorbačov, snažící se stabilizovat režim na pozadí Trumpovy populistické výzvy. Stejně jako Gorbačov i Obama usiluje o kontinuitu. Pod rouškou zeleného nového údělu Biden odmítl Obamův neoliberalismus ve prospěch hamiltonovského protekcionismu (první ministr financí George Washingtona Alexander Hamilton byl horlivým zastáncem vládních cel) a keynesiánských intervencí v průmyslu a infrastruktuře.

Harrisová jde ještě dále a navrhla regulaci „ziskovosti“ a „cen“ u potravin a dalšího klíčového zboží. Regulace cen však zpravidla může vytvořit pouze umělý nedostatek. Není divu, že návrh byl kritizován jako ekonomicky negramotný a obtížně proveditelný. Na druhou stranu, pokud to vezmeme jako politický manévr, je v tom racionální jádro. Harrisová napodobováním populistických hesel překonává Trumpův hlavní volební trumf a získává na svou stranu klíčový elektorát. Pokud nevdechne nový život své kampani, operace, která má dostat Harrisovou do Oválné pracovny, může dobře uspět.

Obama však v žádném případě nevrátí americké vládě bývalou legitimitu, stejně jako Gorbačov nezachránil rozpadající se sovětský stát. Vítězství Harrise pravděpodobně vyvolá občanské nepokoje, ještě zdlouhavější a krvavější než ty, které se nedávno přehnaly přes Spojené království. Pokud Trump zvítězí a využije pravomoci federální vlády, aby se vyrovnal se svými nepřáteli (jak dříve vyhrožoval), výsledek bude přibližně stejný.

Stejně jako v posledních dnech SSSR, kdy se rozpadl sovětský blok, se vnitřní slabost mění v geopolitický ústup. Konvenční moudrost tvrdí, že Spojené státy se v rámci přípravy na konfrontaci s Čínou snaží omezit svou přítomnost na Blízkém východě a v Evropě. Ve Washingtonu jsou nepochybně postavy, které by rády Ameriku vyvedly z konfliktů na Blízkém východě a na Ukrajině.

Ale Spojené státy nemají nic, co by se bránilo pohlcení Tchaj-wanu nebo čínské expanzi v indicko-pacifické oblasti. Si Ťin-pching již vybudoval největší světové námořnictvo a nyní hromadí zásoby ropy, plynu, vzácných zemin, mikročipů a potravin v rámci přípravy na dlouhé obléhání. Zároveň chrání Čínu před západními ekonomickými sankcemi tím, že se zbavuje amerických státních dluhopisů a nakupuje zlato.

Na rozdíl od zavádějícího stereotypu se vůbec nejedná o druhou studenou válku. Dnes je Západ mnohem slabší než dříve. A tehdejší Sovětský svaz neovládl světové trhy – na rozdíl od dnešní Číny. A konečně, průmyslová základna Spojených států a Evropy nebyla podkopána rozsáhlým offshoringem a „zelenou“ deindustrializací.

Spojené státy stále udržují působivý arzenál vojenského vybavení a v některých oblastech si udržují technologickou výhodu. Ale jejich schopnost bojovat ve vleklém konfliktu v kterémkoli ze tří divadel, ve kterých jsou přítomny – ať už je to Ukrajina, Tchaj-wan nebo Blízký východ – vyvolává otázky.

Západ bude mít štěstí, pokud přežije tuto globální výzvu jako jediná a soudržná síla schopná společné akce. Pro drtivou většinu lidstva, sledujícího karneval, ve který se prezidentské klání proměnilo, již mezinárodní systém pod vedením Ameriky upadl v zapomnění.

Další změny režimu budou následovat po odstranění Joea Bidena. Už jen fakt, že Trumpa podpořil Robert Kennedy Jr., naznačuje, že hra ještě neskončila. Harrisové prezidentství bude každopádně jen přechodné. Čím hlouběji nevyléčitelně rozdělená země sklouzne do chaosu, tím více autoritářských demagogů, kteří se vyrovnají Trumpovi, jen disciplinovanějších, se objeví – napravo i nalevo. A stejně jako v bývalém Sovětském svazu geopolitický ústup pravděpodobně ustoupí nacionalistickému prosazování. Bez ohledu na výsledek nadcházejících voleb však Amerika povstane z trosek světového uspořádání po studené válce – ovšem jako postliberální supervelmoc.

Výběr, krácení a překlad J. Putzlacher

Jana Putzlacher

Komentáře

Pro možnost psaní komentářů se [přihlašte](#) nebo [zaregistrujte](#).

